

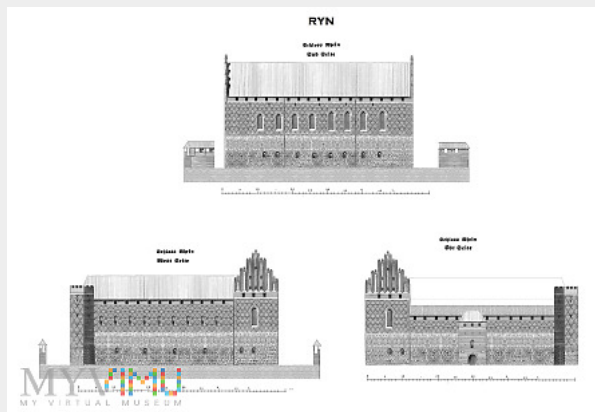
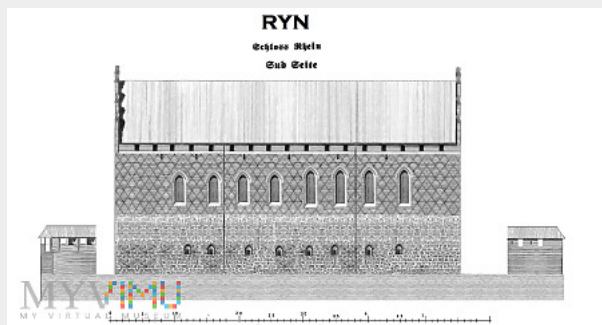
Kasztela późne i niedokończone na wschodzie - Ryn



Kolekcja: Zamki Krzyżackie rysunki

Muzeum: Muzeum Orłosia

Właściciel: orlos52



Miejsce pochodzenia: Polska

Stan eksponatu: Bardzo dobry

Opis: Zamek w Rynie (ordensburg Rhein) miał być podobnie jak budowla w Barcianach, według pierwotnych planów konwentualnym kasztelam i zarazem siedzibą komtura nowoutworzonej komturii. Podobnie jak tam planów tych nie zrealizowano w całości, komturę co prawda utworzono w roku 1393, ale przetrwała ona tylko do 1422r. Nie dokończono za to zaplanowanej budowy kasztelu. Przyczyny były analogiczne: brak wystarczających środków na realizację inwestycji i za małe zaludnienie terenów przyszłej komturii, nie rokujące jej finansowego utrzymania. Tereny tzw. „Wielkiej Puszczy”, czyli dzisiejsze wschodnie Mazury, były przez blisko 100 lat, czyli ostatnie dwie dekady wieku XIII i pierwsze XIV, teatrem zmagania krzyżowców z autochtonami. Po całkowitym wyparciu ludności tubylczej (pruskiego plemienia Galindów), tereny stały się kompletnie bezludne, a podejmowane kolejne próby osadnictwa kończyły się wyrzucaniem przybyłych osadników, przez „pogańskie” oddziały Bałtów, czy to Sudowów (Jaćwingów), czy później Litwinów, Żmudzinów, czy Rusinów. Dopiero ostatecznie ćwierćwiecze XIV w pozwoliło na rozpoczęcie większych krzyżackich inwestycji na tym terenie. Ryńską warownię rozpoczęto budować prawdopodobnie około roku 1377 jako siedzibę nowej komturii, która miano utworzyć zamiast, pierwotnie planowanej w Barcianach. Dlaczego zamieniono miejsce urzędowania szefa nowej jednostki administracyjnej, to tak na pewno nie wiadomo. Może położenie zamku w Rynie było bardziej obronne, na wzgórzu, a nie na płaskim terenie, jak tej w Barcianach. Pełne założenie domu głównego miało być czteroskrzydłowe o bokach długości 56.5x44m, z czego z pierwotnego planu wykończono tylko jedno skrzydło - południowo-wschodnie. Ulokowano w nim kaplicę i pozostałe pomieszczenia niezbędne do zapewnienia funkcji administracyjnej zamku. Dokładny układ pomieszczeń jest obecnie nie do odtworzenia, z uwagi na przebudowę budynku w XIX w na więzienie. Na elewacji zewnętrznej zachowały się ślady po ostrołukowych otworach okiennych oraz zdobienia rombów z cegieł zendrówek. Po sposobie budowy tego skrzydła możemy stwierdzić, iż zatrudniono dużo lepszy warsztat budowlany niż ten, który budował wcześniej zamek w Ostródzie. Ten sam warsztat prawdopodobnie realizował również inwestycje w Barcianach, gdyż obydwie budowle mają wiele podobnych cech, jak na przykład narożne wieżyczki posadowione diagonalnie pod kątem 45 stopni do lica elewacji. Fundamenty tych wież zostały odkryte w narożnikach północnym i zachodnim. Drugie południowo-zachodnie skrzydło wzniesiono tylko częściowo do wysokości przyziemia, a resztę uzupełniono jako mur kurtynowy ze strzelnicami. Od strony wschodniej ulokowano obszerne przedzamcze w kształcie wydłużonego pięcioboku. Wokół całego założenia zamkowego wykopano fosę i nawodniono wodami jeziora Ołów. Zamek oprócz

funkcji administracyjnych był jedna z najdalej wysuniętych na wschód baz zaopatrzeniowych, niezbędnych do realizacji wypadów (rejz) na tereny Litwy. Był też wraz z zamkami w Kętrzynie, Giżycku, Elku, Węgorzewie, Piszcu czy Barcianach pierwszą linią obrony przed litewskimi najazdami odwetowymi. Wielka Wojna 1410 roku ominęła zamek, ale już Powstanie Pruskie w 1454 r skutkowało zajęciem zamku przez oddziały zbrojne Związku Pruskiego. Powstańcy nie oszczędzili załogi topiąc ich w pobliskim jeziorze, za co Krzyżacy zemścili się po odbiciu twierdzy w 1455, wycinając w pień załogę zamku. Późniejszy przebieg zmagania wojny trzynastoletniej obfitował w dramatyczne zwroty akcji, aż do II pokoju toruńskiego, gdy zamek przypadł znów państwu zakonnemu i w roku 1468 znów stał się siedzibą komtura. Po sekularyzacji zakonu stał się siedzibą starostów książęcych. Zamek wyremontowano i przebudowano, po czym opuszczony w od połowy XVIII opuszczony zaczął popadać w ruinę. W 1853 został zakupiony przez rejencję gąbińską i adoptowany na zakład penitencjarny. Obecnie w zamku urządzono ekskluzywny hotel, odnowiono zabytkową elewację a w piwnicy urządzono Basen. Elewacje z wykorzystaniem rysunków Conrada Stainbrechta zamieszczonych w jego monografii - Die Baukunst des Deutschen Ritterordens in Preussen ein Heimat-Ausweis der Deutschen im Osten. Plan na podstawie T.Torbasa.